

Notat med status på opgaver, indsatser og politiske beslutninger på demensområdet i Ishøj Kommune

Demens kan ses som en fællesbetegnelse for over 200 forskellige sygdomme, der alle er karakteriseret af vedvarende svækkelse af mentale funktioner, der udvikles i voksenalderen. Det estimeres, at cirka 240 borgere i Ishøj er ramt af demens, og dermed er der cirka 1.000 pårørende, som har demens inde på livet i Ishøj.

På baggrund af den demografiske udvikling i Ishøj må det forventes, at antallet af borgere med demens vil stige fremover (I bilag 4 ses en beskrivelse af demenssygdomme og prognoser).

Som kommune er vi forpligtede til at sikre en demenskoordinatorfunktion, der tilbyder rådgivning, sparring, koordination og støtte til borgere med demens og deres pårørende. Kommunen skal have indsatser, som kan støtte borgere og pårørende, og som sigter mod så vidt muligt at fastholde funktionsevne samt bidrage til øget livskvalitet og selvstændighed hos både borgerne med demens og deres pårørende.

Kommunen skal varetage forløbskoordinatorrollen, og fungere som kontakt og bindeled til tovholderen i hukommelsesklinikken, og skal også bidrage med viden om kommunens tilbud. Den kommunale forløbskoordination kan fx varetages af demensfaglig visitator, demenskoordinator, demenskonsulent, hjemmesygeplejerske eller social- og sundhedsassistent med demensfaglige kompetencer. Derudover er der i de senere år iværksat en række initiativer på demensområdet i Ishøj Kommune, som der i dette notat gives en aktuel status på.

Forløbsprogram for Demens

Ishøj Kommune arbejder ud fra forløbsprogrammet for demens¹, som omfatter forløbsprogrammer og vejledninger, udarbejdet af Sundhedsstyrelsen, som Ishøj skal omsætte til lokale arbejdsgrupper og tilbud, herunder definerer indholdet lokalt.

I forløbsprogrammet for demens er der en samlet beskrivelse af samarbejdet, koordineringen og opgavefordelingen mellem borger, egen læge, hospital og kommune på demensområdet. Det er en form for samarbejdsaftale der skal sikre den rette sundhedsfaglige og sociale indsats omkring borgere med demens og deres pårørende.

Samlet set medvirker forløbsprogrammet til at sikre en langt mere systematisk tilgang på demensområdet, som kommer borgerne til gavn ved, at de f.eks. mødes af medarbejdere der er opkvalificeret inden for demens eller som kan trække på viden hos andre kolleger med kompetencer indenfor demens. Derudover er Forløbsprogrammet med til at sikre, at borgerne og deres pårørende oplever en større grad af sammenhæng tværsektorielt mellem kommune, egen læge og hospital, som også medvirker til større kvalitet i indsatsen i forhold til de enkelte borger.

Pr. 31. marts 2023 havde Ishøj Kommune kontakt til cirka 160 borgere vedr. forløbskoordination.

¹ [Forløbsprogram for Demens \(regionh.dk\)](https://regionh.dk)

Demensalliancen og Den fælles demensvej i Ishøj

I august 2020 tiltrådte Ishøj Kommune Demensalliancen og gik dermed ind i fællesskabet om at skabe et Demensvenligt Danmark. Demensalliancen er et samarbejde mellem Ældre Sagen, FOA, Dansk Sygeplejeråd & Ergoterapeutforeningen med en fælles vision om et demensvenligt Danmark, hvor ingen er alene med demens.

Der afholdes et årligt Demens Topmøde, hvor der erfaringsudveksles på landsplan med over 80 kommuner. På topmødet i 2021 vandt Ishøj Kommune prisen for "Bedste pårørende tilbud", og til topmødet i 2022 bidrog Ishøj Kommune med et oplæg omkring kulturpakker og inklusion af borgere med en demenssygdom i dette. Næste topmøde er den 7. september 2023.

I forlængelse af Ishøj Kommunes engagement i Demensalliancen er "Fælles Demensvej" opstået i Ishøj Kommune. Den fælles demensvej skal være kendetegnende ved ambitionen om at alle borgere i Ishøj ved, hvor de kan gå hen, hvis de har behov for råd eller vejledning på demensområdet.

I forlængelse af ovenstående har Social- og Sundhedsudvalget i Ishøj Kommune valgt at starte arbejdet med at skabe en demensvenlig kommune ved at arbejde med tre indsatser på demensområdet:

1. Organisering af demensområdet
2. Opkvalificering af alle medarbejdere i Ishøj Kommune (startet med medarbejderne i CVV)
3. Styrke samarbejdet med civilsamfundet.

1. Organisering

Der er fokus på organisering for at sikre at kommunen kan tilbyde de rette indsatser til borgerne gennem sammenhæng og koordinering på tværs internt i kommunen og tværsektorielt. I Ishøj Kommune er der oprettet en projektorganisering, som i første omgang er med til at sikre fremdrift i forhold til indsatsområdet omkring opkvalificering (i første omgang i hjemmeplejen og på plejecentrene).

Der er ligeledes oprettet et tværfagligt demensnetværk, der består af social- og sundhedspersonale der er uddannet demensvejledere i Ishøj Kommune, og alle har deltaget i et særligt uddannelsesforløb via SOSU H (Social- og Sundhedsskole). Formålet er at styrke demensfagligheden lokalt samt sikre viden lokalt der kan bidrage til at højne det faglige perspektiv om at yde den bedste demensindsats til borgerne.

Der er pt. uddannet 15 demensvejledere (seks fra hjemmeplejen og ni fra plejecentrene). Der mangler pt. uddannelse af yderligere fire vejledere.

2. Opkvalificering

På Social- og Sundhedsudvalgets møde i april 2021 blev det besluttet at Hjemmeplejen og Plejecentrene skal uddanne 250 medarbejdere via SOSU H indenfor demens, enten som et vejlederuddannelsesforløb eller et to x tre dages uddannelsesforløb. Formålet er at sikre, at hovedparten af samtlige medarbejdere i Hjemmeplejen og Plejecentrene har viden om demens og kompetencer til at arbejde med mennesker med demens og sikre dem den rette indsats.

Status i marts 2023 er at ca. 70 medarbejdere har gennemført uddannelse. Der er 12 fra hjemmeplejen og 58 fra plejecentrene. Der er planlagt nyt forløb i april 2023 med deltagelse af 10 medarbejdere fra hjemmeplejen og 14 fra plejecentrene.

Viden om demens til andre medarbejdergrupper, hvor det er relevant at have viden om området sker ved et tilbud om intro til den Fælles Demensvej ved demenskonsulenten i Ishøj Kommune. Dette udbydes via Uglen og plan2learn². Indtil nu er denne mulighed kunne blevet brugt i et begrænset omfang.

3. Civilsamfundet

Demenskonsulenten har i samarbejde med civilsamfundet og andre kommunale aktører igangsat følgende civilsamfundsaktiviteter på demensområdet:

- **Synlighed i offentligheden:** Demenskonsulenten har gennem de sidste par år samarbejdet med Folkebevægelsen for et demensvenligt Danmark i uge 19 samt den 21. september, hvor der landsdækkende bliver sat fokus på demens. De forskellige indsatser skal medvirke til at skabe et demensvenligt Danmark. Det er fx markeret ved en stand i Ishøj Centeret, hvor der skabes kontakt til alle handlende i Ishøj Centeret med formålet om at skabe opmærksomhed omkring demens i hverdagen.
- **Roklubben i Ishøj:** I samarbejde med demenskonsulenten afholdes to træningsforløb årligt med frivillige fra roklubben med viden om demens som ansvarlige for disse forløb. Her tilbyder frivillige fra roklubben ro-spinning og socialt samvær i trygge og genkendelige rammer.
- **CaféBio:** Dette er startet op i et samarbejde med Kulturium Biograf, hvor der vises film for borgere med demens i hverdagen i trygge og genkendelige rammer med plads til det sociale.
- **Demensfrivillige:** Det er lykket at samle en lille gruppe af demensfrivillige som melder sig til praktiske opgaver til fx BroCaféen, en gågruppe samt tidligere pårørendegruppe som nu er omdannet til en netværksgruppe for pårørende der har mistet deres ægtefælle.
- **Kulturpakkerne på plejecentrene:** Dette udbygges nu til at involverende indsatser kun for borgere med demens. Pt. arbejder demenskonsulent på at få et samarbejde med biblioteket ift. at styrke og udbygge samarbejdet ift. kulturpakker.
- **Erindringsdans:** Kærbo har netop opstartet erindringsdans. I samarbejde med demenskonsulenten arbejdes der på at finde muligheder for at udbygge dette tilbud, således at tilbuddet både rummer borgere med og uden demens.
- **Netværksgrupper med og uden frivillige:** Demenskonsulenten faciliterer forskellige grupper for pårørende til mennesker med demens. Der tilbydes en netværksgruppe for pårørende en gang om måneden med et fast emne ift. til hverdagen med demens. Herudover arrangeres pårørendegruppe for voksne børn der mødes hver tredje måned sammen med en demenskonsulent sen eftermiddag/aften. Formålet med netværksgrupperne er at de pårørende forberedes følelsesmæssigt og praktisk på den fremtidige hverdag, fx fremtidsfuldmagt. Herudover er det med til at de pårørende oplever et fællesskab med andre i lignende livsforløb, og at de støtter hinanden ift. det som fylder i hverdagen. Demenskonsulenten sikre facilitering af møderne og faglig input der kan bidrage til forståelse både ift. det at være pårørende i krise, men også ift. at skulle leve med demens i hverdagen og det udtryk borgere med demens fremstår med.

Der arbejdes kontinuerligt med bæredygtig forankring af tilbud på demensramte, således at tilbuddene enten integreres hos eksisterende aktører (fx kulturinstitutioner) eller helt/delvist kan understøttes af frivillige med henblik på at anvende demenskonsulentens ressourcer bedst muligt.

² <https://ishoj.plan2learn.dk/dl.aspx?xmg=02f19ba0-8aa3-4432-a459-856ec5255eb4&r=KursusValg.aspx?id=94055>

Puljeprojektet "Pas på dig selv" (daghøjskole for pårørende)

Ishøj Kommune har fået støtte fra Sundhedsstyrelsen til et tre årigt projekt, der skal understøtte pårørendes mestringsevne samt hjælpe dem til frirum i hverdagen. Kernen i projektet er en daghøjskole for pårørende til borgere med demens, hvor de støttes til at få fokus på egne behov, og redskaber til at tænke på sig selv. De pårørende fik hurtigt omstøbt Pas på dig selv til Tænk på dig selv. Sideløbende med højskolen tilbydes borgerne med demens meningsfulde aktiviteter, for at imødekomme pårørende dilemma og etiske barrierer. Pårørende oplever, at de skal være til rådighed døgnet rundt ift. deres ægtefælle med demens. De pårørende ønsker ofte ikke at efterlade deres ægtefælle hjemme for at prioritere sig selv.

Projektperioden startede pr. 1. november 2020, og projektet afsluttes ved udgangen af november 2023. Der er midler til en demensfaglige projektleder til og med juni. Den nuværende demensfaglige projektleder er stoppet med udgangen af marts 2023.

Projektet er støttet med knap 2 mio. kr. fra Sundhedsstyrelsen til finansiering af en demensfaglig projektleder samt projektets indhold.

Der er opsat et mål om at inkludere 40-60 pårørende samt 20-40 borgere med demens i løbet af projektperioden. Projektet var udfordret i sin opstart pga. Corona restriktioner og kunne derfor først afholde fra forår 2021. Der er på nuværende tidspunkt 40 pårørende og 28 demensramte der har deltaget i projektet. Det forventes at 10-14 pårørende deltager i efteråret 2023. Forløbet i efteråret vil i høj grad have fokus på at etablere samarbejdsrelationer, som er forankrede i Ishøj med ønsket og forventningen om, at indsatsene kan forankres i en eller anden form.

Der var opsat et mål om at gennemføre et forløb med pårørende med anden etnisk baggrund. Det har vist sig at være vanskeligt at opnå indenfor projekts tidsramme. Derfor har det været forsøgt at voksne pårørende børn med anden etnisk baggrund har deltaget på de forløb der har været.

Hovedparten af deltagerne har i spørgeskemaer tilkendegivet, at de er tilfredse eller meget tilfredse med indhold/temaer, oplægsholderne mm. Der er to ting der går igen i deltagerne tilbagemeldinger. For det første fortæller deltagerne, at de har fået meget ud af at mødes med andre, der er i samme situation som dem selv. Det har givet deltagerne mulighed for at skabe netværk og sparre med ligesindede omkring udfordringer i dagligdagen og personlige behov. For det andet oplever deltagerne at have fået viden og værktøjer til at håndtere hverdagen og livet som pårørende. Det er både i forhold til at skabe mental ro for og i sig selv, håndtere situationer med deres demensramte pårørende mm. En endelig og mere detaljeret afrapportering fremlægges for Social- og Sundhedsudvalget i foråret 2024.